

Tập Thơ Hồn Việt

Đặng Phương

(Giáo Sư Nguyễn Ngọc Huy)

Thay lời tựa

Hỡi người bạn giờ tập thơ Hồn Việt
Đọc giải buồn hay để biết Đặng Phương!
Đây những lời giới thiệu kém văn chương,

Chỉ lấy sự chân thành làm giá trị.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Lấy văn thơ làm Lễ Sống trên đời,

Đem ngọc châu trau chuốt mãi nên lời

Để trang điểm nàng Ly Tao điểm lệ.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Thả linh hồn hòa nhịp với thiên nhiên,

Dùng lời thơ ghi vẻ đẹp u huyền

Luôn biến chuyển của núi sông hùng vĩ.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Mở rộng lòng đón gió lạ nghìn phương,

Và đặt diu buông những tiếng du dương

Khi xúc cảm trong tim vừa gợn nhẹ.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Có thiên tài xuất khẩu tự thành văn,

Mượn duyên thơ làm đợm mối tình thân

Khi hợp mặt với bạn bè, lân lý.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Dùng thì giờ để thét gió, gào mây,

Tiếc mảnh tình tan vỡ, khóc hơi may,

Thơ chan chứa tuôn thành muôn suối lệ.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Cảm ánh nhưng một cặp mắt siêu trần,

Hay nụ cười nghiêng nước một giai nhân,

Xe chỉ ngọc dẹt nên vân tuyết mỹ.

Tôi chẳng phải là một nhà thi sĩ

Luôn mơ màng kiếp sống ở Bồng Lai,

Nấn tư lòng ca tụng động Thiên Thai

Khen điệu múa Nghê Thường trong bóng nguyệt.

Tôi chỉ là một người dân nước Việt

Cảm nỗi lòng của kẻ mất quê hương,

Nỗi nhục nhân, nỗi khổ cực đau thương

Của nòi giống nghệt trong cùm lệ thuộc.

Lúc đường sống mịt mù chưa thấy được,

Tôi mượn thơ để tỏ nỗi căm hờn,
Nỗi u buồn chán nản kẻ cô đơn
Khôn phụng sự giang sơn như ý nguyện.
Nhớ người bạn lạc loài nơi chiến tuyến
Và nhìn gương tranh đấu của tiền nhân,
Tôi thấy mình vô dụng, lấy thơ văn
Ghi nỗi tủi một cuộc đời trống rỗng.
Rồi đến lúc được đưa vào nẻo Sống,
Được chen vai cùng những bạn đồng tâm,
(Những người dân muốn quét bóng u trầm
Suốt thế kỷ nặng nề trang quốc sử)
Tôi đánh bạo lấy văn thơ bỡ ngỡ
Để diễn trình quan niệm đấu tranh chung,
Để phô bày những nguyện ước chờ mong,
Những triển vọng về tương lai giống Việt,
Để ca ngợi những anh hùng hào kiệt
Đã đem bầu nhiệt huyết hiến giang san,
Để lau gương xưa tráng lệ huy hoàng
Lấy ánh sáng soi đoạn đường sắp tới
Tôi mượn thơ để gây lòng phấn khởi
Cho chính mình trong những lúc gian lao,
Trong những khi thất bại, những khi nào
Chân yếu đuối muốn rời đường chiến đấu
Tôi mượn thơ để mà che sắc máu,
Để giải sầu cho những bạn tâm giao
Tự bao năm vì lý tưởng thanh cao
Sống nheo nhóc ở bên lề xã hội
Tâ.p Hồn Việt của Đảng Phương, bạn hỡi!
Chẳng phải là một tác phẩm văn chương,
Ý tâm kỳ, âm vận thực du dương,
Lời điệu luyện, ý dồi dào, gợi cảm,
Tập Hồn Việt với những vần cứng rắn,
Với những lời quê kệch, kém văn hoa,
Với những hình khêu gợi chí tranh đua,
Chỉ là một tiếng reo bầu máu Việt,
Một giọt nước trong dòng đời mãnh liệt
Giống Tiên Rồng dũng mãnh và hiên ngang
Chứa trong lòng một quá khứ mệnh mang,
Nó phản chiếu một tâm hồn người Việt.
Thiếu vẻ đẹp huy hoàng và trác tuyệt
Của ngọc châu, nó chỉ có chân tình,
Tấm chân tình dâng đất nước anh linh
Và tặng bạn, người công dân nước Việt.

Thanh Niên Việt Nam

Trong lịch sử bốn nghìn năm chiến đấu
Bốn nghìn năm lấy máu đắp giang sơn,
Bốn nghìn năm hoạt động để sinh tồn
Nòi giống Việt vẫn luôn luôn khảng khái:
Không khuất phục kẻ thù khi thất bại,
Không kiêu căng khinh địch lúc thành công,
Trước khó khăn nguy hiểm chẳng sờn lòng,
Trong sung sướng chẳng cho tàn lửa dưng.
Trải bao lượt đương đầu cùng bão sóng,
Sau mấy lần hưng thịnh tiếp suy vong,
Sống luôn luôn mạnh mẽ, giống Tiên Rồng
Đã nổi tiếng kiêu hùng trên đất Á.
Người dân Việt với tinh thần sắt đá
Không bao giờ quên tổ quốc thiêng liêng,
Lớp này suy, lớp khác tiến ngay lên
Giữ hàng ngũ đấu tranh luôn chặt chẽ.
Trong trận đánh muôn đời không lúc nghỉ
Của giống nòi Hồng Lạc, hạng thanh niên
Đã góp vào một lực lượng vô biên.
Bao trang sử còn ghi công hãn mã
Của những đầu xanh nhưng chí cả.
Này bà Trưng, bà Triệu dấy muôn binh
Đuổi quân Tàu để cứu vớt sinh linh
Ra nước lửa lúc tuổi còn son thắm.
Này Ngũ Lão và đây Trần Quốc Toản
Dưới cờ đào mạnh mẽ tuốt gươm thiêng
Bao phen làm khiếp vía lũ quân Nguyên.
Này Nguyễn Trãi đầu quân khi thiếu tráng
Để giúp vua Lê mưu đồ cách mạng.
Này Quang Trung, chàng trẻ đất Tây Sơn
Đuổi quân Thanh trong một trận kinh hồn.
Này Đức Chính, Ký Con và Thái Học
Cùng vui chịu rơi đầu vì Tổ Quốc
Và ngoài ra những kẻ được lưu danh
Còn biết bao người tuổi trẻ hùng anh
Nay tên tuổi bị chìm trong quên lãng,
Từ trước đã âm thầm luôn cố gắng
Đem máu xương tô điểm cảnh non sông
Và nâng cao danh dự giống Tiên Rồng.
Thanh niên Việt từ nghìn xưa dưng mãi

Đã xây đắp cho nước nhà cường thịnh
Đỡ giang sơn trong những lúc khuyh nguy.
Sử Lạc Hồng từ trước đã từng ghi:
Thanh niên Việt là trụ đồng nước Việt.

* * *

Anh Hùng Vô Danh

(Tặng những chiến sĩ vô danh tranh đấu cho tổ quốc)

Họ là những anh hùng không tên tuổi
Sống âm thầm trong bóng tối mờ mịt
Không bao giờ được hưởng ánh quang vinh,
Nhưng can đảm và tận tình giúp nước.
Họ là kẻ tự nghìn muôn thuở trước
Đã phá rừng, xẻ núi, lấp đồng sâu
Và làm cho những đất cát hoang vu
Biến thành một giải san hà gấm vóc.
Họ là kẻ không nài đường hiểm hóc,
Không ngại xa, hăng hái vượt trùng sơn
Để âm thầm chuẩn bị giữa cô đơn
Cuộc Nam Tiến mở giang sơn lớn rộng
Họ là kẻ khi quê hương chuyển động
Dưới gót giày của những kẻ xâm lăng,
Đã xông vào khói lửa, quyết liều thân
Để bảo vệ Tự Do cho Tổ Quốc,
Trong chiến đấu, không nài muôn khó nhọc,
Cười hiểm nguy, bất chấp nỗi gian nan,
Người thất cơ đành thịt nát xương tan
Những kẻ sống lòng son không biến chuyển.
Và đến lúc nước nhà vui thoát hiểm,
Quyết khước từ lợi lộc với vinh hoa,
Họ buông gươm quay lại chốn quê nhà
Để sống lại cuộc đời trong bóng tối.
Họ là kẻ anh hùng không tên tuổi
Trong loạn ly như giữa lúc thanh bình
Bền một lòng dũng cảm, chí hy sinh
Dâng đất nước cả cuộc đời trong sạch.
Tuy công nghiệp không ghi trong sử sách,
Tuy bảng vàng bia đá chẳng đề tên,
Tuy mờ hoang xiêu lạc dưới trời quên
Không ai đến khấn nguyện dâng lễ vật,

Nhưng máu họ đã len vào mạch đất,
Thịt cùng xương trộn lẫn với non sông.
Và anh hồn chung với tấm tinh trung
Đã hòa hợp làm linh hồn giống Việt.

* * *

Quyết Sống

*(Tặng hai anh Thành và Nhân, những người đã dắt tay đưa tôi vào nẻo sống)
Những người sống là những người tranh đấu (VICTOR HUGO)*

Những người sống là những người biết sống;
Là những người không chịu đứng khoanh tay
Phó đời mình cho cuộc thế dần xoay;
Là những người không để ngày mình trống,
Không để thân mình lạc theo luồn sóng
Trôi chập chờn như những bóng trong đêm,
Không cam tâm nhắm mắt chẳng trông tìm
Để mãi kiếp đóng vai tuồng thụ động.

Những người sống là những người biết sống:
Là những người luôn trông xét nghĩ suy
Để tự mình vạch lấy lối mình đi;
Là những người biết phụng thờ lý tưởng,
Biết say mê một cuộc đời cao thượng;
Là những người hiểu nghĩa vụ làm người
Và suốt đời cố gắng mãi không thôi
Để tiến đến những cảnh trời cao rộng.

Những người sống là những người dám sống:
Là những người không biết sợ gian nguy,
Không cúi đầu khuất phục trước quyền uy,
Không vì có khó khăn mà trở bước,
Mà nép mình nằm trong vòng bó buộc
Của một cuộc đời chật hẹp nhỏ nhen;
Là những người không chịu sống ươn hèn,
Sống thừa thãi, qua ngày, không triển vọng.

Những người sống là những người dám sống:
Là những người luôn dũng cảm hiên ngang
Dương đầu cùng những trở lực chấn ngang;
Là những người không hề màng vất vả,

Nhắm mục đích thiêng liêng và cao cả
Tiến theo đường đã định mãi không thôi,
Lúc hết hơi mới biết đến mạng Trời
Và nhắm mắt mới đành thôi hoạt động.

Những người sống là những người quyết sống:
Là những người nhất định ở tiền khu,
Lãnh vai tuồng vén ngút, quét mây mù
Và phá lối mở đường cho cả nước,
Để tiếp tục công nghiệp người lớp trước,
Để bảo toàn đời sống kẻ sinh sau;
Là những người khinh khở cực đốn đau
Dám liều mạng hy sinh cho nòi giống

Vì quyết sống không phải là tham sống,
Không phải là cố bám lấy cuc đời,
Chỉ cốt cho khỏi phải chết mà thôi,
Cam chịu cả kiếp tôi đòi nô lệ;
Vì quyết sống không phải là ích kỷ,
Không phải là chỉ nghĩ đến riêng mình,
Không phải là khiếp nhược, chịu thu hình
Chịu lời cuốn theo dòng, không trả chống.

Những người sống là những người biết sống,
Là những người dám sống ra hồn người,
Là những người quyết sống, bặt lòng ơ
Mà Quyết Sống có nghĩa là Tranh Đấu!

* * *

Giả bạn lên đường

(Thân tặng các bạn đường tranh đấu cho lý tưởng)

Cùng nhau cạ chén sẽ lên đường
Chia gánh tang bồng quây bốn phương
Non nước nghìn trùng người mỗi ngã,
Muôn lòng chung một mối tơ vương.

Khói lửa rồi đây bốc ngút trời,
Gió tên mưa đạn dậy nơi nơi
Cuc đời tranh đấu đầy vô định,
Tái ng mai đây được mấy người ?

Nhưng đã gần nhau, ắt có xạ
Thường nhân vẫn nhận thế kia mà!
Hướng chi ta! những người tranh đấu
Thề lấy non sông thế cửa nhà.

Vả lại dầu xa mấy núi sông,
Dầu còn tái ng nữa hay không,
Hòn ta vẫn ở bên nhau mãi,
Vẫn sống trong tim những bạn lòng.

Như thế, ta còn bận bịu chi,
Còn lo chi nữa lúc ra đi ?
Cười lên cho tiếng vui hăng hái
Đánh bạt u buồn lúc biệt ly

Ta hãy cười lên đón ánh dương
Ngày mai sẽ chói rạng quê hương
Lòng ta đã thoáng nghe văng vẳng
Tiếng khải hoàn ca dậy phố phường!

* * *

Gởi Nguyễn Du

*Bát tri tam bách dư niên hậu
Thiên hạ hà nhân khấp Tố Như?
Nguyễn Du*

Hỡi Nguyễn Du! Hỡi nhà thơ trác việt
Đã đem dòng lệ huyết tự tâm can

Để kết thành châu ngọc với tơ vàng
Dùng thêu vệt biết bao hàng cấm tú!
Hỡi Nguyễn Du! Hỡi nhà thơ bất hủ
Rút tơ lòng phổ khúc "Đoạn trường thanh"
Để khóc người bạc mạng nức tài danh
Và khóc cả thân mình như gió bụi!
Người đã vẽ trong bao dòng lệ tủi
Một cuộc đời chìm nổi giữa truân chuyên,
Người đã đem một điệu nhạc thần tiên
Thay những kẻ vô duyên cùng cảnh ngộ,
(Những kẻ sớm bạc đầu trong bể khổ)

Giải nỗi lòng khôn tỏ với loài người,
Và than niềm uất hận mãi không nguôi
Của kẻ chẳng gặp thời như ý nguyện.
Hỡi Nguyễn Du! Nếu hồn người linh hiển
Dưới suối vàng xin hãy hết băn khoăn,
Vì dẫu người đau khổ ở dương trần,
Người cũng được một đôi phần an ủi:
Người đã thoát khỏi cuộc đời gió bụi
Trên cánh vàng rực rỡ của Ly Tao,
Người đã vào một thế giới thanh cao
Xa xã hội ba đào vinh lẫn nhục.
Người chẳng biết nỗi khổ người trần tục,
Ngậm căm hờn lẫn lóc giữa làm than,
Lê cái Buồn khốn nạn khắp nhân gian,
Muốn lên tiếng thở than, lời chẳng có.
Người đã được đem tài ra thi thố,
Mang râu mày không hổ với non sông
Thân làm trai miễn sạch nợ tang bồng
Còn thành bại, anh hùng chi xá kể;
Người chẳng biết nỗi buồn người tráng sĩ
Tài có thừa, chí khí kém chi ai,
Muốn ra tay quét sạch những chông gai,
Đền ân nặng cho giang sơn đất nước,
Nhưng bất hạnh bị sa vòng bó buộc
Để thân tàn mai một chốn hoang vu,
Và trọn đời mang uất hận âm u
Vì thời thế không dung người tráng liệt.
Người đã được biết bao người hiểu biết,
Biết bao người thành thiết mến thi nhân,
Biết bao người chung cảnh ngộ di thần
Đã nhỏ lệ nghe tiếng người ta thán.
Người chẳng biết nỗi buồn rầu chán nản
Của những người chịu mãi kiếp cô đơn,
Không bạn bè thân thích, bị giang sơn
Và chủng tộc mãi khinh lờn, ghét bỏ,
Sưởi hồn lạnh chỉ vàng dương sáng tỏ,
Đáp tiếng lòng, không một tiếng vang êm!
Và khối tình tha thiết ở trong tim
Dần khô héo, chết mòn trong bóng tối.
Người chẳng biết nỗi băn khoăn bối rối
Của những người vô phúc chỉ là người,
Trước dòng đời im lặng lạnh lùng trôi
Chất tuổi tác trên tấm thân mỗi mọt,
Bỗng hoảng hốt thấy mình gần cõi chết

Và băng khuâng nhớ tiếc tuổi xuân qua..
Trước những hình đẹp để buổi niên hoa,
Tình yêu sống dậy trong lòng tha thiết.
Ý cũng muốn được trường tồn bất diệt
Nhưng bóng chiều sắp tắt, biết sao đây?
Tưởng mình không có nữa dưới trời mây,
Tưởng thân nát dưới làn cây xanh biếc,
Ồ! Phải chết! Tưởng rằng mình phải chết!
Chẳng còn gì để lại chốn nhân gian!
Đau đớn thay cho kẻ chẳng tài năng
Đứng ngơ ngác nhìn bên kia cửa Tử
Mà chẳng được như nhà thơ bất hủ,
Được như người, hồi thi sĩ Nguyễn Du!
Ước mong rằng ba thế kỷ về sau
Còn có kẻ khóc mình trên mặt đất.

Xuân 1945.

* * *

Nhớ Bạn

(Gửi bạn Ngọc Diệp)

Tôi nhớ năm nào bạn với tôi,
Đôi sâu tha thiết mến yêu đời
Cùng nhau xây đắp trong tơ kén
Bao giấc mơ tươi đẹp tuyệt vời

Trong lúc sương rơi lạnh trắng đồng,
Đêm đông dày đặc phủ non sông.
Ta cùng mong đợi ngày xuân sáng
Rọi ánh bình minh vạn ánh hồng.

Ta ước cùng nhau cất cánh vàng,
Cùng nhau say đắm ánh dương quang,
Vườn cảnh hoa ngọc phô tươi thắm
Trên nước sông xuân ý ngập tràn.

Phơn phớt bình minh mới ửng đào,
Trong lòng, nhựa sống dậy xôn xao
Bạn liền hóa bướm, tìm hương sớm,
Cất cánh tung trời mấy dặm cao

Nhưng tức cho trời chẳng tựa nhau,
Sáng xuân sao nặng giọt mưa sầu
-n ào gió cuốn tan hồn bướm,
Phấn rụng màu tươi, cánh dãi dầu

Còn phận tôi đây cũng lạc loài,
Một mình ngơ ngác giữa trần ai
Thân hèn bẽ nhọc chìm sâu mãi,
Thôi có mong gì trả nợ trai

Lăn lóc thân sâu giữa vũng lầy,
Mùi bùn mặn, chát, đắng, chua, cay
Tôi đà nếm đủ và tôi thẹn
Nhìn cánh hoa xuân tủi đọa dày

Rồi tháng ngày qua, năm lại qua.
Trời dài đất rộng, dậm bao la,
Thời gian chôn lấp tình son trẻ,
Cách mặt lòng sao giữ khỏi xa.

Nhưng sáng hôm nay thấy giữa đường
Tả tơi đôi cánh bướm trên sương,
Lòng tôi xao xuyên. Trong tâm trí
Cả một trời xưa dậy nhớ thương.

Bạn hỡi! Giờ đây bạn ở đâu
Cùng ai chia sẻ nỗi ưu sầu
Đời xoay khác nẻo, ngày thêm cách,
Biết thuở nào ta lại gặp nhau.

Biết thuở nào ta thấy thực hành
Giấc mơ tươi đẹp tuổi xuân xanh?
Bao giờ tôi được thành thân bướm?
Bạn thấy gương trong vỡ lại lành?

Mù mịt chân mây xa tuyết vời,
Bạn ôi! Có thấu được lòng tôi,
Thấp cao tuy khác tình mây khói,
Một thuở cùng bay thấu chín trời .

Đông 1944.

* * *

Xuân Cầm

Vừa mới ngày nào nhấp chén xuân
Hàn huyền với các bạn xa gần,
Mà nay chợt thoáng nhìn ra cửa
Đã thấy mai vàng nở rợp sân.

Ngày nói theo ngày kíp ruỗi giông,
Mau hơn gió ký lướt qua song.
Tháng năm chắt nặng trên vai yếu,
Vẫn trả chưa rồi nợ núi sông.

Lúc bước chơn vào nẻo đấu tranh,
Trên đầu mái tóc hãy còn xanh.
Nửa đời nếm đủ mùi cay đắng,
Giấc mộng ngày xưa vẫn chưa thành.

Việc nước ngày thêm một rối bời,
Hiền nhưn quân tử bật tằm hơi
Chánh trường đầy dẫy phường tham bạo
Dùng mạng dân lành mở cuộc chơi .

Nặng nợ dâu, tằm phải nhả tơ,
Vấn vương trong kén tự bao giờ.
Tâm hồn cần cối trong cô độc,
Đã hết lâu rồi mộng với thợ

Giờ chỉ còn mong bạn thiếu niên
Nhiều trang anh tuấn tiến mau lên
Thay mình tranh đấu cho dân tộc
Và giữ lâu bền ngọn lửa thiêng.

* * *

Nhân Lễ Giáng Sinh 1976

Thuở trước non sông dậy lửa binh,
Nhơn dân khao khát cảnh thanh bình
Cho nên mỗi cuối năm dương lịch
Thiên hạ vui mừng đón Giáng Sinh.

Ngưng bắn dù cho chỉ một ngày
Cũng làm dịu bớt vị chua cay
Của thời chinh chiến đang gieo rắc
Tang tóc điêu tàn khắp đó đây

Chỉ một ngày vui tạm đó mà!
Nhưng trên đất nước giảm can qua,
Gia đình còn có cơ đoàn tụ
Cầu nguyện non sông được thái hòa!

Khói lửa ngày nay đã lắng rồi,
Nhưng niềm đau khổ vẫn chưa nguôi:
Óan hồn ngàn ngút đầy sông núi
Đè nặng tâm tư của mọi người

Tất cả Miền Nam vỡ nát tan,
Bao nhiêu cơ nghiệp đã suy tàn,
Bao nhiêu gia quyến nay phân tán,
Bao kẻ tù đầy hoặc chết oan?

Mới biết hòa bình gây khổ đau
Cũng như chinh chiến kém chi đâu!
Giờ đây, liệu những ngày vui tạm
Có thể làm vơi bớt thảm sầu

Dù sao, hơn lễ Giáng Sinh này,
Đất khách may cùng hội ngộ đây,
Ta hãy nguyện cầu cho giống Việt
Qua hồi khổ sở, gặp duyên may

Dân tộc cùng chung hưởng tự do,
Không ai bị bạo lực giày vò.
Tình thương chan chứa tràn sông núi,
Toàn quốc muôn dân thấy ấm nọ

Những kẻ ly hương lại trở về
Hợp cùng quyến thực viếng thăm quê
Uyên ương phân cách vui đoàn tụ
Nói lại tình xưa, vẹn nguyện thề.

* * *

Chiến Sĩ Triều Trần

Oanh liệt thay cho những người chiến sĩ
Của triều Trần, dũng cảm lại kiên gan,
Đã ba lần lấy máu giữ giang san,
Đem chiến thắng huy hoàng về đất Việt!
Chống Mông Cổ hung tàn và mãnh liệt
Tiếng kêu hùng như sấm dậy trời Đông,
Thế nghiêng trời, lệch đất, chuyển non sông,
Như bão tố ùng ùng lừng sát khí.
Chống Mông Cổ đã đem đoàn thiết kỵ
Hai lần sang đánh phá đất Đông Âu,
Mang điêu tàn theo vó ngựa long câu,
Nhuộm trời đất một màu sẫm ảm đạm,
Đã đạp đổ dải Trường Thành muôn dặm,
Kéo binh vào chiếm đoạt đất Trung Nguyên
Diệt Liêu, Kim, chinh phục nước Triều Tiên
Để xây dựng triều Nguyên bao lớn rộng.
Chống Mông Cổ đã đạp bằng đất Tống
Và quyết lòng thôn tính Việt Nam ta,
Mang binh hùng, tướng mạnh, dấy can qua,
Năm mươi vạn tràn qua như núi đổ,
Người chiến sĩ của triều Trần hăm hở
Quyết ra tài phá lỗ lập kỳ công.
Tuốt gươm thiêng, thề nguyện giữ non sông,
Tôi với chúa tạt lòng câu "Sát Đát".
Nắm tay nhau nhịp nhàng cao giọng hát,
Họ chẳng màng khổ cực với long đong,
Từ Khả Li, Kỳ Cấp đến Thăng Long
Sang Vạn Kiếp rồi lại về Thanh Hóa,
Bao thất bại chẳng làm sờn chí cả,
Bao hiểm nguy không nhục chí anh hào
Họ vẫy vùng lăn lộn giữa rừng đao,
Và nhắm bóng cờ đào luôn cất bước.
Tình yêu nước dậy trong lòng náo nức,
Nghĩa quân thần thúc giục tằm trung cang.
Lời hịch văn thống thiết đng tim gan
Của những kẻ dọc ngang trường huyết chiến.
Đông Bộ Đầu, dưới mây thu thao diễn
Khí hào hùng lay động bóng sao Ngưu (1),
Tướng cùng quân chung một chí tiêm cừu,
Thề đánh đuổi quân thù ra cõi Việt.
Ôi! Những kẻ trung trinh bao tráng liệt!
Những anh hùng khí tiết động trăng sao!

Ôi! Những lời muôn thủa đáng nêu cao
 Của kẻ nắm binh quyền, mưu chiến thắng! (2)
 Ôi! Cái chết hào hùng mà bi tráng
 Của tướng quân mang nặng nghĩa quân vương:
 Thế cùng, thà làm quỉ ở Nam phương
 Chẳng chịu nhục làm vương triều khuyết Bắc! (3)
 Giữa giáo gươm rạng ngời trong trại giặc,
 Lời ôn hòa mà khí sắc ung dung,
 Trần Khắc Chung đi sứ đã nên công
 Mà đả lược thêm phục lòng tướng địch.
 Mang niên thiếu băng mình trong kiếm kích,
 Hoài Văn Hầu đã tỏ mặt kinh luân,
 Mà ngọn cờ "Phá địch, báo hoàng ân" (4)
 Nghìn muôn thủa vẫn còn lưu Việt sử.
 Ôi những trận khiến long trời đất lở!
 Những kỳ công rực rỡ đến muôn thu!
 Bến Chương Dương, Quang Khải giết quân thù,
 Cửa Hàm Tử, Chiêu Văn Vương phá địch,
 Trận Tây Kết, Toa Đô tìm cái chết,
 Lục Thủy Đầu, Văn Hổ khiếp uy danh
 Bạch Đằng Giang vang dậy khúc quân hành
 Của binh Việt hoan hô thần Chiến Thắng.
 Sáu trăm năm đã qua. mà bóng dáng
 Của những người đã đánh đuổi quân Mông
 Còn mông lung phảng phất giữa non sông
 Như lưu luyến đất con Hồng cháu Lạc.
 Và những đêm trời trong, mây sáng bạc,
 Tôi còn mơ thấy những bóng quân binh
 Nêu ngọn cờ đỏ rực khắp trời xanh,
 Và khúc hát khải hoàn rung bóng nguyệt.

Hè 1943.

(1) Tam quân tỳ thổ chí thôn Ngưu (Phạm Ngũ Lão)

(2) Trần Thủ Độ: "Đầu tôi chưa rơi xuống đất, xin Bệ Hạ đừng lo". Trần Quốc Tuấn: "Xin bệ hạ chém đầu thần trước rồi sẽ hàng".

(3) Trần Bình Trọng: "Ta thà làm quỉ nước Nam, không làm vương đất Bắc"

(4) Cờ Hoài Văn Hầu Trần Quốc Toản đề sáu chữ: "Phá cường địch, báo hoàng ân".

* * *

Giây Phút Chán Đòi

Tôi muốn bỏ mảnh hình hài mệt nhọc
Đã nhiễm mùi ô trọc của trần gian,
Để cho hồn thanh khiết được tiêu tan
Trong sợi gió mơn man vờn khói nhẹ.,
Và êm ái sẽ bay lặng lẽ,
Lan rộng dần, tràn ngập cả hư vô.
Tôi muốn cho trí não được mơ hồ
Trôi vào những cảnh trời xa, mới lạ,
Không gay gắt oi nồng như nắng hạ,
Không lạnh lùng đen tối tựa đêm đông,
Không huy hoàng rực rỡ giống xuân nồng,
Không ủ rũ như trời thu âm đạm,
Nhưng thấm diu và nhẹ nhàng êm ấm
Như ánh vàng phơn phớt nhuộm chiều mơ,
Như tiếng đàn diu đặt quyện đường tơ,
Như Êm Lặng vượt ve hồn nhập định.
Giữa cảnh ấy - ôi! đầy trời êm tịnh,
Xa bụi hồng mù mịt phủ trần gian
Những tiếng đòi náo nhiệt thầy tiêu tan
Không còn vắng một tiếng vang đồng vọng,
Tôi muốn để cho hồn ngừng rung động
Và đắm chìm trong giấc mộng triền miên
Giấc mộng dài, dài vạn ức dư niên,
Dài mãi mãi, không bao giờ dứt nữa,
Để quên cả cuộc đời trong khói lửa,
Quên bao nhiêu khổ sở buộc mình tôi,
Quên tấm thân mệt nhọc đã lâu rồi,
Quá chán, chẳng còn gan tranh đấu nữa,
Quên phiền muộn tự bao năm chất chứa,
Giữa tiêu hao trí não đã suy tàn,
Quên lửa hờn ngùn ngụt đốt tim gan,
Quên uất hận đang đê trên ngực nặng,
Quên ganh ghét đục mảnh lòng trong trắng,
Quên oán thù đầu độc chí thanh cao,
Quên loài người giữa xã hội ba đào
Diễn Chiến Đấu trong y trang Giả Dối,
Quên dĩ vãng: vàng chim trong cát bụi,
Quên tương lai: hoa nở giữa rừng gai,
Quên thân mình, hạt bụi giữa trần ai
Trần trọc mãi giữa Vô Cùng lớn rộng,
Quên tất cả cuộc đời trong giấc mộng
Để cho hồn trống rỗng hết bản khoản,

Và êm đềm lan giữa khoảng sao trắng
Để lọc lấy một vài giây hạnh phúc.

Thu 1944

* * *

Bản Hành Quân Của Trương Phụ

Hãy san bằng những đô thành bị triệt,
Phóng lửa hồng đốt hết những làng quanh,
Cho những vùng phiến loạn phải điêu linh,
Phải đổ nát tan tành trong lửa đỏ!
Bên đám cháy ngất trời kinh khủng đó,
Hãy đốt cho bào lạc đượm than hồng
Rồi hãy đem những thủ lĩnh Tiên Rồng
Buộc vào những trụ đồng phơi đỏ rực.
Hãy vắt vào vạc dầu sôi sục sục
Những tên dân ươn ngạnh chẳng hàng đầu,
Những lão già ngu dại, bạc đầu râu,
Vào đất chết, dấm buông lời thống mạ.
Hãy bỏ lũ trẻ con vào cối giã,
Trói đàn bà cho hổ dữ phân thây,
Cho các người được chém giết ngon tay
Để tận diệt lũ ngang tàng kháng chiến.
Hãy đập đổ hết miếu môn cung điện,
Và quăng vào ngọn lửa rực trời xanh
Tất cả bao nhiêu sách vở sử kinh
Của giống Việt tự muôn đời trước tác.
Hãy hủy phá cho trời Nam tan nát,
Cho bao nhiêu dấu vết của thời xưa
Phải tiêu tan trong khói lửa mịt mù,
Cho lạc mất tinh thần và lịch sử.
Của một giống ươn hèn và độc dữ,
Dám cả gan kháng cự lệnh Triều đình,
Chống binh Trời đem hạt giống văn minh
Đến khai hóa cho khỏi đời mọi rợ,
Quân ngu dại chẳng mang ân vũ l,
Lại vấy vùng để mong đất tự do,
Thử non sông nhỏ nhít chẳng ra trò
Mà cũng muốn hùng cường trong độc lập!
Ta nguyện diệt cái tinh thần cứng cáp
Chí quật cường của chủng tộc Rồng Tiên,

Ta quyết làm điều đứng kẻ gan liền,
Oùc phiến loạn ta thề nguyên phá tiết.
Dẫu nòi giống non sông người Lạc Việt
Có điều tàn tuyệt diệt cũng không sao,
    Vì từ đây ân thánh để dồi dào
Sẽ nuần thấm đến miền Nam thiên viễn.
Hỡi quân sĩ theo ta trong bách chiến!
Chớ hãi hùng vì máu chảy thành sông,
Khốn nạn thay cho những kẻ mềm lòng
Trước tiếng khóc của quân thù bi đát,
    Hãy rèn luyện cho lòng ta cứng cáp,

Bên lửa hồng hãy cất tiếng hùng ca,
    Cho lời vui át cả tiếng rên la,
    Cho ý mạnh giục lòng ta phấn chấn.
Hãy quên hết ưu phiền trong chiến trận.
Dập tinh nhà trong bữa tiệc khao quân,
    Rửa bàn tay đẫm máu kẻ ngu dân
Trong chén rượu thơm nồng mùi chiến thắng.
    Trời đã tối. Hôm nay trăng lại vắng,
    Cảnh xóm làng cháy đỏ mới vui sao!
Hãy dọn bàn, bày tiệc thưởng công lao
    Và nhớ gọi ít cô đào chuốt rượu.
    Đông 1943.

* * *

Tâm Sự Tố Như

Nhất đi Di Tề hạ Thú Dương,
Càng khôn vi khổ bất kham thường...
    Thiếu niên lúc tuổi mới đôi mươi,
    Hăng hái từng ôm mộng chống trời,
    Một lưỡi gươm thiêng mài gió bụi,
    Sá chi lũ tục ở trong đời!
Gặp lúc cương thường hóa đảo điên,
    Mang tài kinh tế giúp vua hiền,
    Quyết lòng xoay đổi càn khôn lại,
    Nâng đỡ trời Lê lúc ngựa nghiêng.
Tuốt kiếm xông pha giữa chiến trường,
Phong trần dạn mặt khách văn chương,
    Bao năm lặn lội trong cay đắng
    Mái tóc xanh dần nhuộm tuyết sương.

Nhưng vận triều Lê có thể thôi,
Sức người khôn đổi được cơ trời,
Anh hùng gặp mãi hồi suy bại.
Nuốt hận nhìn dâu bể đổi đời.
Hết sức mưu toan chẳng được rồi,
Thôi cùng sông núi hẹn hò chơi:
Thề lòng chẳng bỏn công danh lợi,
Gìn tấm cô trung đến trọn đời.
Đã quyết đem thân gởi cỏ cây
Muối dưa thanh đạm cũng qua ngày.
Ai hay cuộc thế dần luân chuyển,
Non nước thêm lần thấy đổi thay.
Thù chúa nhờ người trả sạch rồi,
Nhưng thề xưa thả nước sông trôi.
Buộc lòng hoạn lộ chen chân bước
Theo lệnh tân quân mấy lượt đời.
Mộng lớn tan tành đáng thảm thương,
Lại không giữ vẹn mối luân thường.
Trong vòng cường tỏa cần khôn hẹp,
Thôi đã đành chôn chí bốn phương.
Lạc giữa quan trường nhục lẫn vinh,
Nghĩ mình thêm tủi thẹn cho mình.
Tấm thân đã buộc vào xiêm áo,
Thiên hạ còn ai thấu được tình?
Ai biết thân mình phận đáng thương,
Khác chi liễu ngổ với hoa tường?
Trăm năm đành chịu lời mai mỉa:
"Một lũ Di Tề xuống Thú Dương.."
Ai biết sau lời nói đẩy đưa,
Lòng ta khắc khoải nhớ vua xưa,
Mặc dù sự thế đã xa trước,
Vật đổi sao dời mấy nắng mưa?
Tri kỷ cùng ta ai đó giờ?
Nỗi lòng đem gởi mấy vần thơ,
Ba trăm năm nữa, người thiên hạ.,
Biết có ai còn khóc Tố Như?
Xuân 1944.

* * *

Dòng Nước Sông Hồng

Ta là ngọn sông Hồng, dòng nhiệt huyết,
Nguồn dồi dào của nước Việt muôn năm,
Là quả tim mà nhịp sống âm thầm
Truyền sinh lực cho trời Nam hoa gấm.
Dòng nước ta tự nghìn năm đỏ thắm,
Tự nghìn năm nhuần thấm đất Tiên Rồng,
Tự nghìn năm cuộn cuộn chảy về Đông,
Đã chứng kiến biết bao ngày lịch sử.
Trong tâm trí ta còn ghi nhớ rõ
Bóng những người thủy tổ nước Văn Lang
Đi về Nam tránh giặc Sở hung tàn,
Kết bè gỗ sang ngang lần thứ nhất.
Vào thủa ấy, hai bờ ta uốn khúc
Dậy tiếng gầm của hổ dưới trăng trong
Vi rừng già còn phủ đất Thăng Long,
Ngàn lau sậy um tùm che Hải Cảng.
Ta đã thấy giống Lạc Hồng cường tráng,
Mình xam đầy để giả dạng giao long,
Tụ họp nhau đông đúc ở ven sông,
Phá rừng núi để lập thành nước Việt,
Ta theo cuộc thăng tầm khôn kể xiết
Của giống người quán quít mãi bên ta,
Kể từ khi dùng hang thẳm làm nhà,
Mặc quần áo kết bằng da dã thú,
Ho. lang thang giữa rừng sâu hiểm trở
Săn thú chim bằng búa đá mài trơn,
Cho đến ngày mà Đại Việt giang sơn
Nổi liệt quốc chen trên đường tiến bộ
Ta đã thấy biết bao ngày khổ sở
Giống Lạc Hồng mang tủi nhục điêu linh,
Nhìn non sông gấm vóc nát tan tành
Dưới gót sắt của quân thù tàn bạo.
Ta đã thấy biết bao ngày đẫm máu;
Quân nước ngoài ồ ạt hạ kinh đô,
Tướng Việt Nam vì thế yếu thành cô
Liều tuẫn tiết, chết theo nền độc lập:
Và người Việt bị quân thù đàn áp
Một đôi lần tàn ác thực vô song,
Như kỳ quân Nguyên làm cỏ Thăng Long
Để khùng bố những anh hùng kháng chiến.
Ta đã thấy những đèn đài cung điện
Của vua Trần tan nát một chiều tà

Lúc binh Chàm dưới lệnh Chế Bồng Nga
Hủy hoại hết để báo thù xâm lược.
Ta đã thấy những ngày vui mở nước,
Dưới bầu trời rực rỡ ánh vinh quang,
Vua anh hùng sắp đặt lễ đăng quang,
Dân nô nức hoan hô thời đại mới.
Ta đã thấy dưới tà dương hấp hối,
Sông Bạch Đằng dử dội một màu xanh
Nước ồn ào còn quyện khúc quân hành
Cuốn bao xác tướng binh trong lớp sóng,
Và kể lại, giọng vô cùng cảm động,
Những kỳ công át động bóng trăng sao:
Ngày vua Ngô dũng mãnh chém Hoàng Thao,
Ngày Hưng Đạo đánh tan quân Thất Đát.
Ta đã thấy dưới trời xuân man mác
Binh Quang Trung ồ ạt phá quân Thanh,
Gò Đống Đa xương thịt chất nên thành,
Nước ta nghẹn cuốn thầy loài tàn bạo.
Ta đã thấy cả cuộc đời chiến đấu
Của giống dân nhỏ bé nhưng cần lao
Ta đã chung sung sướng với gian lao
Chia vui vẻ hay buồn rầu với họ.
Và dòng nước của ta luôn thấm đẫm
Vì trộn bao máu huyết giống Rồng Tiên,
Luôn ngày đêm vang một khúc kinh nguyên
Cầu nước Việt được hùng cường lớn rộng.
Xuân 1945.

* * *

Ngọn Đuốc Việt Nam

Ngọn đuốc ấy tự bốn nghìn năm trước
Đã được người thủy tổ giống Rồng Tiên
Đốt lên bằng một ánh lửa thiêng liêng;
Ánh lửa dưng nung lòng dân tộc Việt.
Từ đó, lúc âm thầm, khi mãnh liệt,
Ngọn đuốc thần luôn sáng mãi không ngưng,
Trải bao cơn mưa bão nổi từng bùng,
Đuốc vẫn cháy phừng phừng không lúc tắt.
Sức đè nén nặng nề như khối sắt
Của bọn người dị tộc đến xâm lăng

Cũng không làm cho đuốc Việt tiêu tan;
Chỉ âm ỉ lu mờ trong một lúc
Rồi đuốc Việt lại tung bùng đỏ rực
Bốc cao vời, chiếu rạng cả non sông.
Ánh sáng tươi của ngọn đuốc kiêu hùng
Đã bao lượt khiến trời Đông chói lọi.
Ngọn đuốc cháy muôn đời không biết mỏi
Như tấm lòng dũng cảm giống Rồng Tiên,
Như cả dòng nhựa sống cuồn cuộn dâng lên
Trong huyết quản của người dân nước Việt.
Ngọn đuốc cháy hiên ngang và quả quyết
Như tinh thần quật khởi của dân ta,
Như tinh thần tha thiết nước non nhà
Bồng bột mãi chẳng bao giờ nguội lạnh.
Là nguồn sáng tỏa rạng ngời muôn ánh
Là tượng trưng đời sống mạnh vinh quang
Của non sông, ngọn đuốc Việt huy hoàng
Quyết cháy sáng tung bùng muôn vạn thuở.

* * *

Nén Hương Lòng

Vận nước u trầm tự mấy thu,
Muôn dân quần quai dưới gông tù,
Đâu đây vắng tiếng hờn sông núi
Kêu gọi trung cang báo quốc thù.

Ôi! Biết bao nhiêu kẻ bạc đầu
Còn mong trả sạch nợ mây râu,
Bao nhiêu tráng sĩ hờn sôi máu
Cạn chén quan hà, thẳng vó câu.

Ôi! Biết bao nhiêu khách má đào
Đã đem kim chỉ đổi cung đao
Bao nhiêu nho sĩ quăng nghiên bút
Cởi áo thư sinh, khoát chiến bào.

Ly biệt quê hương, diệt ái tình,
Gia đình, hạnh phúc, thầy hy sinh.
Họp nhau thề nguyện vì non nước
Rửa sạch bao nhiêu nỗi bất bình.

Rồi đó lao mình giữa đấu tranh,

Trong vòng nguy hiểm mặc tung hoành,
Phải bao lao khổ, bao xương máu,
Nguyện vọng cao siêu mới đạt thành.

Nhưng từ khi sẽ niệm câu thề
Đến lúc san hà được giải nguy,
Biết bao tang tóc trong hàng ngũ:
Cách mạng muôn đi, mấy trở về?

Bao kẻ phơi thây giữa chiến trường
Một ngày non nước nhuộm sầu thương
Một ngày khởi nghĩa chìm trong máu,
Vùi dập âm thầm dưới núi xương.

Bao kẻ anh hùng đã nát thân
Ngã mình trước mũi súng thù nhân,
Rụng đầu dưới kiếm loài tham nhủng
Quyết đấp an ninh với bạo tàn.

Bao kẻ tan thân chốn ngục tù,
Chết mòn trong những khám âm u,
Nắm xương tàn rũ nơi hoang đảo
Hay giữa rừng sâu, núi mịt mù.

Bao kẻ không may lánh cõi đời
Trong khi lưu lạc chốn xa khơi,
Bên mình không một người quen thuộc,
Hồn phách bơ vơ mãi đất người.

Có kẻ nghìn thu được quốc dân
Phụng thờ tôn kính tựa thiên thần,
Vinh quang rạng chói lòe tên tuổi
Và khói hương luôn quyện mộ phần.

Có kẻ chìm trong hố lãng quên
Vì đời luôn phủ giữa màn đêm,
Nắm xương xiêu lạc nơi hoang dại
Không một ai còn nhắc đến tên.

Có kẻ vô tình chịu chết oan
Trong cơn đảng phái Việt tương can,
Trọn đời phấn đấu vì non nước
Đề chết vì hai tiếng "Việt gian".

Những kẻ từ xưa lấy máu hồng,
Lấy bao cân não đắp non sông,
Tuy theo nhiều lối, nhiều xu hướng
Nhưng vẫn cùng chung một tấm lòng.

Và dẫu ngày nay được phụng thờ,
Bị quên hay phải chuốc danh nhơ,
Bao giờ họ cũng là anh kiệt
Liều chết cho dân tộc hường nhờ.

Hỡi những ai kia đã lụy mình
Đã vì non nước chịu hy sinh,
Đã vì chủng tộc khai đường sống:
Đây nén hương lòng kẻ hậu sinh!

* * *

Việt Nam Thống Nhất

Suốt mấy nghìn năm giống Lạc Hồng
Đã cùng hạp sức đắp non sông.
Đã cùng chung sống trong thân ái
Và tải chung mưa nắng bão bùng.

Những nỗi thăng trầm, những khổ đau,
Những phen vui vẻ, những ưu sầu
Trong đời quá khứ làm cho họ
Tha thiết yêu và cố kết nhau.

Mặc những âm mưu rẽ giống nòi
Mà người cố dựng mãi không thôi.
Người dân đất Việt luôn cương quyết
Mắm chặt tay nhau chẳng để rời.

Dưới ách Trung Hoa mấy bạo tàn,
Tinh thần cố kết vẫn không tan:
Toàn dân hạp lực lo tranh đấu
Cho đến khi ca khúc khải hoàn.

Độc lập mười hai vị sứ quân
Bao năm toan xé mảnh giang san.
Một ngay mỗi một buồng đao kiếm
Trước ngọn cờ lau rập một lần.

Lê Mạc tranh hùng biết mấy năm,
Tiếp theo Nguyễn Trịnh mãi tương xâm.
Gia Long mạng mẽ vung tay kiếm,
Thống nhất sơn hà Bắc chí Nam.

Trong sử bao lần đã rẽ phân
Vì bàn tay những kẻ tham tàn.
Nhưng mà mãi mãi non sông Việt
Vẫn "MỘT" như lòng của quốc dân.

Những kẻ manh tâm xẻ quốc gia,
Nghe chẳng vang dội khắp san hà,
Tiếng lòng dân Việt gieo trong gió
Như một cung đàn mãi thiết tha?:

- "Cùng một non sông một giống dòng
"Sao đành chia rẽ Bắc, Nam, Trung?
"Muốn dân tộc Việt sinh tồn được,
"Phải để hòa chung máu Lạc Hồng".

* * *

Hai Ngã

Tặng bạn Hoài Sơn

Lúc trận phong ba mới bắt đầu,
Anh em tuy đã cách xa nhau.
Nhưng lòng tin tưởng còn như một,
Nhìn thấy non sông dưới một màu.

Người ở quê nhà kẻ tiến kinh,
Nhưng khi cát bụi dậy bên mình,
Cùng theo một ngọn cờ tranh đấu
Hăng hái xông vào chốn lửa binh.

Vì cuộc giao phong cứ kéo dài,
Nên trong chinh chiến mãi chen vai,
Một ngày tạm nghỉ dò thăm lối
Mới thấy con đường đã rẽ hai.

Và giữa thời tranh đấu mãi mê,
Người quay hướng Sở, kẻ trông Tế,

Cho nên đã lạc về hai ngã
Tuy vẫn còn chung một nguyện thề.

Không thể cùng nhau tỏ khúc nôi
Vì người gốc bể kẻ chân trời,
Thôi cùng tiến mãi về hai lối
Đợi lúc thành công sẽ giải lời.

Chỉ ước mong rằng kẻ sống xa
Vẫn còn tin ở tấm lòng ta,
Và không vội để lời than vãn:
Ám lạnh hai cành ý đã chia!

Vì dẫu đang đi khác nẻo đường,
Ta cùng lo phụng sự quê hương.
Ngày mai mới biết trong hai ngã
Đâu đã đem về được ánh dương.

Em cứ đường em, anh ngã anh,
Miễn sao chung một ý chân thành,
Ta cùng bền chí lo tranh đấu
Đến lúc san hà rạng vẻ thanh.

* * *

Ngày Tang Yên Bái

*Kính tặng hương hồn những liệt sĩ đã
bỏ mình trong cuộc khởi nghĩa Yên Bái*

Việt Nam muôn năm! Việt Nam muôn năm!
Trong bình minh sương lạnh phủ âm thầm.
Mười ba tiếng tung hô bao tráng liệt.
Toan lay tỉnh cả toàn dân nước Việt.

*

Gió căm hờn rền rĩ tiếng gào than.
Từ lưng trời, sương trắng rủ màn tang.
Ánh mờ nhạt của bình minh rắc nhẹ
Trên Yên Bái âu sầu và lặng lẽ,
Giữa mấy hàng gươm sáng tỏa hào quang,
Mười ba người liệt sĩ Việt hiên ngang
Thông thả tiến đến trước đài Danh Dự:

Trong quần chúng đứng cúi đầu ủ rũ,
Vài cụ già đầu bạc lệ ràn rơi
Ngất người sau tiếng rú: Ôi con ơi!
Nét u buồn chợt mờ màng thoáng gọn
Trên khóe mắt đã từng khinh đau đớn
Của những trang anh kiệt sắp lìa đời,
Nhưng chỉ trong giây phút vẻ tươi cười
Lại xuất hiện trên mặt người quắc thước.
Đã là kẻ hiến thân đền nợ nước,
Tình thân yêu quyến thuộc phải xem thường,
Éo le thay! muốn phụng sự quê hương
Phải dẫm nát bao lòng mình kính mến.
Nhưng này đây, phút thiêng liêng đã đến.
Sau cái nhìn chào non nước bi ai,
Họ thản nhiên, lần lượt bước lên đài
Và dũng dạc buông tiếng hô hùng dũng.
"Việt Nam muôn năm!" Một đầu rơi rụng,
"Việt Nam muôn năm!" Người kẻ tiến lên.
Và Tử Thần kính cẩn đứng ghi tên
Những liệt sĩ vào bia người tuấn quốc,
Sau Đức Chính, đây là phiên Thái Học,
Anh nghiêng mình trước xác những anh em,
Rồi mỉm cười, Anh ngảnh mặt nhìn xem
Những kẻ đến quan chiêm đoàn liệt sĩ
Để từ biệt những bạn đồng tâm chí.
Tiếng tung hô bỗng nổi, vang trời cao,
Nhưng liền theo Anh đã bị xô vào
Chiếc gươm máy giăng tay chào, lạng lẽ.
Đao xuống, đầu rơi, máu đào tung tóe.
Người anh hùng nước Việt thôi còn đâu!
Lũ thực dân giám sát đứng nhìn nhau
Như trút sạch hết những điều lo ngại
Và xoa tay chúng thờ dài khoan khoái,
Trong rừng người ứa lệ, Nguyễn Thị Giang
Nén nỗi đau như cắt xé can tràng
Đứng ngơ ngác lặng người bên Hữu Cảnh.
Trong nắng sớm, gió căm hờn quất mạnh
Như thề cùng những tử sĩ anh linh
Vang dội cùng trên đất Việt điêu linh
Những tiếng thét uy hùng vì giống Việt.

*

Việt Nam muôn năm! Việt Nam muôn năm!
Như tan trong gió mạnh khóc vang rầm

Mười ba tiếng tung hô bao tráng liệt
Cổ lay tỉnh cả toàn dân nước Việt.

*

Thân anh hùng đã nát dưới ngàn cây
Nhưng tiếng hô còn phảng phất đâu đây,
Mười lăm năm sau ngày sầu Yên Bái,
Toàn thể giống Tiên Rồng cùng đứng dậy,
Cổ đuổi loài tham bạo khởi non sông,
Hơn hai năm đất Việt máu pha hồng
Mà chiến sĩ vẫn một lòng cương quyết
Thề tranh đấu đến khi nào nước Việt
Được hoàn toàn độc lập mới ngừng tay.
Thế là dòng máu vọt dưới trời mây
Một buổi sáng mười lăm năm về trước
Đã vẽ được cảnh anh hùng nguyện ước.
Đưa non sông ra khỏi chốn u trầm
Cả toàn dân nước Việt đến muôn năm
Vẫn ghi tạc trong tâm ngày hôm ấy,
Ngày hôm ấy, ôi! ngày tang Yên Bái!

*

Việt Nam muôn năm! Việt Nam muôn năm!
Xé nát màn sương lạnh phủ âm thầm,
Mười ba tiếng tung hô bao tráng liệt
Đã lay tỉnh cả toàn dân nước Việt.

* * *

Tình Xa

(Tặng anh chi Lê Hoàn Minh)

Một sáng hơi may cuốn bụi đường,
Đô thành êm ngủ dưới màn sương,
Chàng nghe văng vẳng lời sông núi
Khêu gọi trong lòng chí bốn phương.
Trong lúc tư bề dậy lửa binh,
Bà chi yếm tiệp lúc đặng trình?
Đôi lời dặn dỗ đầy thân mến
Cũng đủ cho nhau thấu nỗi tình.

Chẳng lẽ làm nhau phải nản lòng.

Ai đem nước mắt tiễn anh hùng?
Nghẹn ngào nàng gạt dòng châu lệ
Lặng lẽ đưa chàng đến bến sông.
Từ đó đời xoay ngược nẻo đường.
Muôn trùng sông nói rẽ yên ương.
Chàng đi lặn lội miền xa lạ.
Nàng với con về ở cố hương.
Trong lúc xông pha giữa trận đời
Đâu còn nhớ đến ở xa xôi
Có người thân mến đang chờ đợi
Đếm bước mình đi ở góc trời.
Nhưng cứ đêm đêm lại thả hồn
Bay về bên cạnh kẻ cô đơn.
Và ngoài muôn dặm đường xa cách
Hai kẻ yêu nhau vẫn sống gần.

* * *

Nhớ Thuở Tung Hoành

*Ta sống mãi trong tình thương nỗi nhớ
Thuở tung hoành hống hách những ngày xưa
Thế Lữ*

Đang vui sống thanh thoi ngoài ánh sáng
Bỗng lọt vào trong bóng tối âm u,
Hồn nước Việt giữa ưu sầu chũu nặng,
Mãi cảm hờn nhớ tiếc quãng đời xưa.
Nào đâu thuở vung gươm xua giặc Bắc
Quét sạch quân cường địch đến xâm lăng?
Và đâu thuở phá núi rừng dày đặc
Tiến về Nam, mở rộng cảnh giang san?
Nào đâu thuở lấy lòng xây nghiệp bá,
Khấp phương Nam Đông Á mặc tung hoành?
Và đâu thuở quốc kỳ bay khắp ngã
Tiếng âu ca vang dậy khắp đô thành?
Ôi! Đời sống vẻ vang oanh liệt cũ
Mãi hiện về như một giấc mơ tươi.
Nó khiêu gợi biết bao nhiêu thống khổ
Và khơi sâu niềm uất hận khôn nguôi!
Nghe hồn nước mãi than van thảm thiết
Thử hỏi ai không xúc động tâm tình?
Bởi có đó cả toàn dân giống Việt

Trong lửa binh thầy quả quyết băng mình.
Họ đã nguyện nắm tay nhau chiến đấu
Cho đến ngày thấy lại ánh vinh quang,
Dù có phải lấy núi xương sông máu
Đắp tự do độc lập cũng không màng.
Hỡi hồn nước mãi ngậm ngùi than thở!
Giống Lạc Hồng đang cố gắng hy sinh
Để khôi phục những ngày vui rực rỡ,
Hãy an lòng chờ đợi ánh bình minh.

* * *

Lẽ Sống

Có những lòng trai sóng rạt rào,
Dòng đời cuồn cuộn mạnh dâng cao.
Bao nhiêu sinh lực trong cơ thể
Náo nức gieo vang giữa máu đào.
Hăng hái xông ra giữa trận đời,
Họ theo những mộng ảo xa xôi
Để tìm một cảnh đời sinh sống
Trong sáng, tươi, vui, hợp đạo người.
Nhưng giữa mệnh mông chẳng bến bờ,
Một mình đi lạc lỏng, bơ vơ.
Bao người không biết đường lui tới
Đã chịu vô tình phí tuổi thơ.
Rồi mãi đi sâu giữa lỗi lầm,
Hay là quên cả tiếng lương tâm,
Họ sinh chán nản đành quay lại
Kiếp sống ươn hèn giữa tối tăm.
Hỡi kẻ bán khoán mãi lạc loài
Đi tìm Lẽ Sống giữa trần ai,
Đi tìm những cảnh trời cao rộng
Hợp chí tung hoành của tuổi trai!
Lẽ Sống đời ta chẳng phải là
Ở trong kiếp sống của riêng ta,
Ai đành tự vạch riêng đường sống
Giữa lúc chung quanh máu lệ hòa?
Lẽ Sống đời ta quyết cũng không
Phải là tàn hại cả non sông,
Bất toàn dân tộc đi theo những
Lý thuyết mơ hồ quá viễn vông.
Tranh đấu cho dân tộc sống còn

Liều mình để phụng sự giang sơn.
Đó là Lẽ Sống người trai Việt.
Muôn thuở không sờn dạ sắt son.

* * *

Xuân Chiến Thắng

Cây cỏ đua nhau giỡn nắng hồng
Dưới làn mưa bụi phủ non sông.
Trên cành, hoa thắm đào muôn cánh
Lời lá nõ đùa với gió đông.
Cùng vượt lên trên những xóm làng
Như tranh nhau đón chúa xuân sang,
Những cành nõ uốn mình trong gió
Rộn rã tư bề pháo nổ vang.
Trong lúc người nõ nức thương xuân
Trên đường ra Bắc, những dân quân
Gọi sương gió lạnh, dầm mưa bụi.
Lặn lội đêm ngày chẳng nghỉ chân.
Họ đã băng qua vạt núi rừng
Chiếc bao quân dụng chĩa trên lưng.
Trên vai tê buốt, đôi đòn cáng
Nghiêng ngả theo chân bước nhập rừng.
Họ vẫn luôn luôn nở nụ cười
Mặc dù nhung phục dẫm mò hôi.
Chen vào tiếng trống, lời ca hát
Thỉnh thoảng vang lên, dậy núi đồi.
Họ theo tiếng gọi của non sông,
Theo ngọn cờ linh sắc thắm hồng.
Lời dụ uly nghiêm và mạnh mẽ
Của Quang Trung vắng dội trong lòng.
Đang lúc đoàn quân tướng Mãn Thanh
Vui cùng rượu ngọt, gái xuân xanh.
Thì muôn pháo lệnh tung bùng nổ
Rồi tiếng quân reo dậy khắp thành.
Quân ải Phú Xuyên vội lạy hàng,
Hà Hồi tiếp võ, Ngọc Hồi tan.
Và quân tướng Việt cùng hăm hở
Tràn đến Thăng Long tựa thác ngàn.
Sĩ Nghị đang đêm trốn khỏi thành,
Sông Hồng cuốn xác vạt binh Thanh.
Chiến bào dẫm máu , Ngô Văn Sở

Truyền lệnh bêu đầu Hứa Thế Hanh
...Dưới nắng hồng, quân sĩ ngất ngây
Tung hô chủ tướng, tiếng vang dày.
Quang Trung vui vẻ nhìn trong gió
Cờ Việt huy hoàng phát phới bay.

* * *

Lòng Người Đảng Trưởng

Sau khi cuộc khởi nghĩa Yên Bái thất bại, những nhà cách mạng lão thành Việt Nam trú ngụ ở Trung Hoa có sai anh Đoàn Kiểm Điểm trốn về nước mời Nguyễn Thái Học tạm lánh mặt qua bên ấy để dưỡng uy sức nhuệ và chờ một cơ hội hoạt động thuận tiện hơn. Nhưng mặc dầu đang bị lòng bất một cách ráo riết, Nguyễn Thái Học nhất định ở lại trong nước để tiếp tục cuộc chiến đấu: Đoàn Kiểm Điểm ba lần vượt biên giới Trung Việt về tìm Anh, ba lần đều bị Anh cự tuyệt. Sau đây là những lời Nguyễn Thái Học nói với Đoàn Kiểm Điểm.

Thôi! Kiểm Điểm! Anh hãy về thưa lại
Cùng những người đã chẳng ngại xa xôi,
Đã ba lượt sai anh qua biên ải,
Vượt muôn trùng sông núi đến tìm tôi:
"Nguyễn Thái Học khó vâng lời chỉ dạy,
Xin cảm ân những bạn cố khuyên mời".
Việc nước non thiếu chi người gánh vác,
Thiếu chi người lỗi lạc và tài ba,
Người này chết còn bao nhiêu kẻ khác
Nói tiếp nhau tranh đấu cho dân ta.
Thái Học chết vẫn không hư đại cuộc
Tôi đã từng cạn xét lẽ gần xa.
Tôi không thể cam tâm rời đất Việt
Khi muôn dân quần quại giữa đau thương,
Tôi không thể đành lòng đi trốn chết
Lúc anh em xông xáo chốn sa trường,
Tôi không thể bỏ những người tuấn kiệt
Trong ngục tù, đang nát thịt tan xương.
Thà ở lại xông pha trong khói đạn
Cho kiếm hờn uống máu kẻ thù ta,

Và tranh đấu đến khi trong xán lạn
Giống Lạc Hồng vui hát khải hoàn ca.
Hoặc lấy chết để tạ lòng những bạn
Đã vì tôi lăn lóc giữa phong ba.
Thôi Kiểm Diêm! Anh hãy về thừa lại
Cùng những người đã chẳng ngại xa xôi,
Đã ba lượt sai anh qua biên ải,
Vượt muôn trùng sông núi đến tim tôi:
"Nguyễn Thái Học khó vâng lời chỉ dạy,
Xin cảm ơn những bạn cố khuyến mời".

* * *

Nước Việt Trường Tồn

- Kính cẩn tặng hương hồn những kẻ đã chết để cho dân tộc được sống còn
- Thân ái tặng tất cả các bạn cùng lý tưởng tranh đấu.

Trong ánh sáng tượng bưng trời đất **Việt**
Dậy tiếng mừng điều tha thiết chờ mong:
Buổi bình minh mà dân tộc Tiên Rồng
Cùng mong đợi suốt đêm đông lạnh lẽo
Đã nhum thấm chân trời xuân trong trẻo.
Dưới nắng hồng dìu dịu phủ ngàn cây,
Mầm tự do vun đắp tự bao ngày
Bằng xương thịt của bao trang tuấn kiệt,
Bằng máu huyết não cân dân tộc **Việt**
Thoạt phủ đầy hoa lá ngát mùi hương.
Chợt giật mình tỉnh giấc, thấy vàng dương
Đã chói lọi ở phương đông rực rỡ,
Rồng đất Việt vui mừng nhìn sụp đổ
Những lâu đài kiên cố và âm u
Với gọng kiếm xiềng xích của quân thù
Đã bao năm buộc vai mình nhúc nhối
Và kiềm hãm thân mình trong bóng tối
Xa mặt trời, xa thế giới văn minh,
Xa nền văn hóa Việt rực quang vinh,
Để ngăn cản không cho mình tiến hóa.
Máu đông đặc trong tim vì lạnh giá
Trong hơi xuân ấm áp bỗng dần tan
Rồi dạt dào theo huyết quản lan tràn
Mang sinh lực phát cùng trong thân thể.
Những cơ quan từ bao năm kiệt quệ

Đều dần dần tỉnh dậy. cả thân rỗng
Bị liệt tê trong suốt cả đêm đông
Thấy sức mạnh nghìn xưa bưng sống lại.
Vòm trời rộng giục lòng thêm hăng hái
Rồng nương theo ngọn gió lốc quay cuồng,
Băng mình trên mặt bể Thái Bình Dương
Rồi bay vút lên trời cao xanh biếc.

*

Hỡi các bạn thân yêu! Non nước **Việt**
Sẽ trường tồn bất diệt với thời gian,
Sẽ dần dần chiếm lại giữa vinh quang
Một địa vị rõ ràng trên thế giới.
Nhưng chúng ta, những người dân **Việt** mới,
Phải tỏ mình xứng với giống Tiên Long,
Phải cùng nhau hiệp sức, phải chung lòng
Xây đắp lại non sông đã bại hoại.
Phải dứt nạn tương tàn vì đảng phái,
Tận diệt mầm chia rẽ Bắc, Nam, Trung,
Và hòa chung giòng máu **Việt** hào hùng
Để nền móng quốc gia thêm vững chắc.
Phải qui tập những nhân tài lỗi lạc
Để cùng nhau tô điểm lấy sơn hà.
Cả tương lai đất nước ở nơi ta.
Phải cố gắng chớ dừng tay kiến thiết.
Đối với kẻ cùng chung giòng máu **Việt**
Đã lỡ làm phạm lỗi với non sông,
Ta phải nên mở rộng lượng khoan hồng,
Và đối với những kẻ thù bạo ngược
Đã tàn hại quốc dân ta thuở trước,
Ta cũng cần phải có sự nhiều dung:
Ở quê hương Lê Thái Tổ, Quang Trung(1)
Vô nhân đạo là điều không thể có.
Chúng ta phải cùng nhau lo gột bỏ
Tính ươn hèn ỷ lại của dân ta
Và tẩy trừ thói dâm vật xa hoa,
Những thói xấu nền văn minh vật chất
Tuy hào nhoáng nhưng kém bề sâu sắc,
Cùng với tinh thần phóng túng kiêu căng
Mà bọn người thờ vị kỷ đem sang
Để làm trụy lạc người dân đất **Việt** .
Phải khôi phục cái tinh thần tráng liệt
Cái tinh hoa nền cổ học Đông Phương,
Đã luyện nên bao tính khí cang cường,

Đã hun đúc bao linh hồn trác việt.
Tính phục thiện tôn trọng điều hiểu biết,
Không bao giờ vụ lợi hay tham danh,
Không miệt mài theo đuổi bóng hư vinh,
Chỉ thích sống một cuộc đời lý tưởng,
Dáng nho nhã, hiền lành, đầy độ lượng,
Nhưng vẫn không khiếm nhược hay ươn hèn,
Không cúi đầu sợ hãi trước uy quyền,
Không khép nép phục tùng người trái lẽ,
Hay cương quyết, uy nghiêm và mạnh mẽ,
Nhưng vẫn không lỗ mãng hay hung hăng,
Không để lòng độc ác, tính kiêu căng
Đưa hành động đi sai đường chính trực,
Đó là hình dung cuộc đời đạo đức
Của người dân đất **Việt** tự muôn năm,
Sống luôn luôn bình tĩnh và âm thầm,
Họ chỉ biết phụng thờ non nước **Việt**,
Làm phận sự đến thế cùng, lực kiệt,
Rồi ung dung xem chết thoảng như về,
Suốt một đời trong sạch chỉ say mê
Vẻ đẹp của nho phong đầy ánh sáng.
Trong trường gấm, sau những ngày chiến thắng,
Như trong khám tối hay giữa pháp trường
Sau những ngày thất bại nhuộm đau thương,
Họ ngậm vàng, giọng ung dung vững chãi,
Những vần thơ trầm hùng hay khảng khái,
Những áng văn vĩ đại để muôn đời.
Giữa vòng vây, bóng kiếm kích rợp trời,
Hay thất thế, một mình trong trại giặc,
Họ cũng vẫn điềm nhiên không đổi sắc,
Cổ bảo toàn danh dự của non sông,
Thân nát tan mà tất dạ sạch trong
Vẫn không khuất kẻ tham tàn bạo ngược.
Cái hào khí của người dân **Việt** trước,
Chúng ta cần phải có lúc gian nguy
Để tỏ rằng giòng máu **Việt** chưa suy,
Còn đáng được sinh tồn trong vũ trụ,
Khôi phục được tinh thần văn hóa cũ,
Chúng ta cần phải cải cách canh tân
Để nâng cao đời sống của nhân dân,
Đuổi nạn quốc trên con đường kỹ thuật,
Phát triển đến tuyệt vời nguồn lực
Dồi dào và khỏe mạnh của dân ta,
Và làm cho rạng rỡ những tinh hoa,

Những đức tính của giống nòi **Đại Việt**.

*

Hỡi các bạn! Những công trình kiến thiết
Của chúng ta sẽ nặng nhọc lâu dài,
Và con đường đưa đến cảnh tương lai,
Cảnh xán lạn mà chúng ta mong ước
Sẽ hết sức gay go, đầy trở lực.
Nhưng chúng ta chẳng được phép sờn lòng,
Để chồn chân vì lối bước gai chông.
Chúng ta phải đặt hết lòng tin tưởng
Vào sức mạnh tiềm tàng nhưng vô lượng
Mà dân ta đã tỏ tự muôn đời.
Quần tụ trên một giải đất hẹp hòi,
Sống bên cạnh một giống người hùng mạnh
Là giống Hán sớm văn minh cường thịnh,
Hai mươi lần đông đúc hơn dân mình,
Tổ tiên ta đã mạnh tuốt gươm linh
Luôn tranh đấu để xây nền tự chủ.
Đã giữ được vẹn toàn biên giới cũ,
Dẹp tan quân giặc Bắc đến tranh giành
Lại còn thừa sức lực diệt Chiêm Thành,
Bình Chân Lạp để mở đường Nam tiến,
Uy hiếp Miên, Lào, Xiêm La, Miến Điện,
Xây dựng nên bá chủ khắp miền Nam.
Suốt quãng đời dài dặc bốn nghìn năm
Đã phải trải biết bao ngày đen tối,
Nhưng luôn luôn cố tìm cơ quật khởi,
Chẳng bao giờ thất vọng trước nguy nan.
Hơn nghìn năm dưới ách Hán hung tàn
Vẫn không để tiêu tan hồn chủng tộc,
Khi độc lập chẳng bao giờ nuốt nhục,
Chịu cam tâm khuất phục trước cường lân.
Ánh thanh gươm đất **Việt** đã bao lần
Khiến Trung Quốc phải bàng hoàng kinh động.
Phá Khâm, Liêm, Lý triều làm giặc Tống
Phải hải hùng chấm dứt mộng xâm lăng
Đoàn quân Nguyên thế mạnh tựa non tràn
Sức chế ngự cả hai châu Âu, Á,
Nhưng ba lượt sang nước ta đánh phá,
Ba lượt thua toi tả, phải ôm hờn
Trốn trở về phía Bắc ải Nam Quan,
Hai mươi vạn quân Mãn Thanh kiêu, ác
Chỉ một buổi giao chinh đã vỡ nát,
Làm dân Tàu vùng giáp giới Việt Trung

Cùng kinh hoàng đi trốn nạn Quang Trung.
Bao trang sử anh hùng đã chứng tỏ:
Người giống **Việt** chẳng bao giờ sợ khó,
Chẳng bao giờ lui bước trước gian nguy,
Khi phú cường cũng như lúc suy vi
Vẫn không để mất tinh thần chiến đấu.
Hỡi các bạn! Ta phải cùng noi dấu
Những anh hùng liệt sĩ của ta xưa.
Giống Lạc Hồng ta năng lực có thừa
Để xây đắp một ngày mai xán lạn.
Đừng thấy khó mà sinh lòng chán nản,
Phải tiến lên! Phải phấn chấn tự cường
Và bền gan chiến đấu cho quê hương
Xứng đáng với những ngày xưa oanh liệt.

*

Hỡi các bạn! Lúc hoàng hôn sắp chết,
Nếu tình cờ bước chiến đấu gian lao
Đưa bạn đi đến đỉnh một đồi cao,
Bạn hãy tạm dừng chân trong chốc lát
Và lặng ngắm cánh đồng không bát ngát
Phơi mênh mông xa tít dưới chân đồi.
Bên giòng sông uốn khúc lượn lơ trôi.
Mặt phẳng lặng dưới tà dương lấp loáng,
Hãy nhìn những đường kinh đào ngay thẳng
Nước trong veo thấp thoáng dưới màn cây
Chạy dọc ngang trên mặt cánh đồng lầy
Mang Nguồn Sống và Phi Nhiêu phân phát
Cho những vườn tược ruộng nương xanh ngát
Bao chung quanh những làng xóm êm đềm.
Dưới tàn cau phơ phất, hãy nhìn xem
Những mái ngói với nhà tranh chen chúc,
Và len lỏi dưới hàng sao cao vút
Kìa con đường thiên lý chạy quanh co,
Cả một bức tranh đẹp để nên thơ
Trước mắt bạn đang phơi mình lộng lẫy.
Nếu bạn nhớ rằng mỗi phân đất ấy
Đều thấm nhuần nước mắt lẫn mồ hôi
Của tổ tiên khai thác tự muôn đời,
Nếu bạn nhớ rằng toàn dân giống **Việt**
Đã phải đổ biết bao nhiêu máu huyết
Trong những lần quyết liệt chống xâm lăng
Để giữ cho toàn vẹn mảnh giang san
Mảnh đất sống tối cần cho chủng tộc,

Bạn sẽ thấy cả bao nhiêu khó nhọc
Mà tiền nhân đã phải chịu vì ta.
Lòng biết ân, thấm thía và sâu xa
Sẽ bùng dậy, ngập tràn tâm trí bạn.
Trong làn khói tỏa mờ trong mái xám
Những nếp nhà lẩn khuất dưới cây xanh,
Bạn sẽ xem như có khí anh linh
Của đất nước bay mơ màng phảng phất.
Và trong tấm màn sương lam dày đặc
Phốt nhuộm màu vàng nhạt của hoàng hôn
Phủ âm thầm lặng lẽ trên giang sơn,
Đang ấp ủ cảnh non sông **Đại Việt**
Tiếng chuông chùa trầm bổng giọng ngân nga
Vang vang trong hơi lạnh của chiều tà
Chen tiếng hát du dương xa vắng vắng
Của mục tử lừa trâu trên đồng vắng
Theo gió chiều bay vút trên từng không.
Bạn sẽ nghe như tiếng của non sông
Của nòi giống tự nghìn xưa vọng lại.
Bạn sẽ thấy trong một giây cảm khái
Cả mối tình tha thiết mến quê hương.
Bạn sẽ tin với tất cả niềm thương:
"Dân tộc **Việt** sẽ trường tồn bất diệt".

Đặng Phương

(1) *Lê Thái Tổ sau khi thắng giặc Minh cũng như
Quang Trung sau khi đánh bại quân Thanh đều ra lệnh
cho nhân dân không được cố oán mà bạc đãi người
Tàu còn ở lại trên đất Việt.*